

Äntligen dax för lax i Testeboån

Text och foto: Bernt Moberg

Testeboån med dess omgivning är en fantastisk tillgång för oss som bor i Hillebygden. Med alla sina naturvärden är den en oas att söka sig till för att koppla av, kanske ta ett dopp, fiska lite eller bara ta del av den fascinerande floran och faunan.

Det är en angelägenhet för oss alla kommer att rapportera om vad som händer i Testeboån. Ån har visserligen fått ta emot mycket stryk under årens lopp. Men sedan några år tillbaka görs stora satsningar för att reparera och utveckla ån.

Naturligtvis vill vi här i vår tidning följa vad som sker vid ån. Bernt Moberg, som i hög grad är inblandad i arbetet med Testeboån, kommer att rapportera om vad som sker.

2008 blev ett rejält trendbrott för laxen i Testeboån. Plötsligt vandrade det upp mer lax på ett år än vad det gjorts sammanlagt under alla år som fiskevårdsarbetet pågått. Det handlar i och för sig inte om några större mängder, kanske uppemot 100 laxar.

Vid Strömsbro finns en fälla för att kontrollera uppvandringen. Fällan fångar dock inte fisk som vandrar upp under perioder med hög vattenföring. Då kan fisken passera vid sidan av fällan. Under 2008 kunde fisken smita förbi fällan från mitten av augusti och en månad framåt.

Det har annars gått trögt att få någon utdelning på allt arbete som lagts ner för att restaurera bestånden av lax och havsvandrande öring i Testeboån det senaste kvartsseklet. Det är ofantligt mycket tid och pengar som satsats på ån under dessa år. 2007 vandrade endast tre laxar upp för att leka i Testeboån.

Hade någon lyckats övertyga mig, när jag började ägna mig åt ån, att 25 års satsning skulle resultera i tre laxar så skulle jag nog sett mig om efter en annan sysselsättning. Som tur är så var det ingen som visste hur resultatet skulle bli. Vi som då drog igång arbetet med Testeboån hade sneglat på andra kustmynnande åar där arbete pågått ett tag, och som resulterat i en uppvandring på flera tusen havsöringar varje år. Emån i Småland, Nybroån i Blekinge och Tomarpsån i Skåne är vattendrag som inspirerat oss mycket.

Lax- och öringungar vid elprovfiske i Testeboån.

Vad berodde då ökningen 2008 på? Kraftverket i Strömsbro var inte i drift på hela sommaren och hösten. Det är den främsta förklaringen. All fisk som kom till ån hittade även upp förbi kraftverket. När kraftverket är i drift lockas fisken till dess utlopp, och kommer då inte vidare. Hur många laxar kommer till Testeboån i år? Ska den positiva trenden fortsätta? Förhoppningsvis ska en uppgörelse om ett driftstopp kunna göras med kraftverksägaren även i år.

På sikt krävs dock en permanent lösning för att säkra fiskens vandring. Det blir alldeles för dyrt att betala ersättning för stopp varje år. 1 september får vi se resultatet av leken i höstas.

Vi elprovfiskar elva provtytor varje år. De romkorn som befruktades under leken kommer att kläckas under våren. När vi provfiskar är laxungarna omkring 70 millimeter långa.

Elprovfisket 2008 visade att årsungar av lax saknades helt. Men det var väntat, vi visste ju att endast tre laxar vandrade upp för att leka i Testeboån 2007.

Under perioden 2000-2006 planterades årligen 200 000 till 300 000 laxyngel ut i Testeboån. Testeboåns egna ursprungliga laxstam hann tyvärr försvinna innan vi kom igång med arbetet. Därför har det varit yngel från Dalälven som planterats ut.

Efter två år lämnar laxungarna ån. Från de utsättningar vi gjort räknar vi med att det finns några relativt starka årskullar som nu befinner sig ute till havs, och som ska söka sig hemåt mot Testeboån de närmaste åren.

Många års arbete för laxen börjar ge resultat. Eller var den ökade laxuppvandringen 2008 bara en engångsföreteelse?

Enligt den plan vi arbetar efter ska det inte göras några ytterligare utsättningar av yngel, så det vill till att de fiskar som nu kommer hem till ån verkligen kan ta sig upp till lekområden i Forsby, Åbyggeby, Brännsågen och så vidare.

Det har även gjorts mycket annat för att gynna fisken i ån. Utöver yngelutsättningarna är flottledsåterställningen i åns forsar och rivningen av kraftverket i Forsby två viktiga åtgärder. Sammanlagt handlar det om åtgärder för flera tiotals miljoner kronor, och som finansierats av Gävle kommun, Fiskeriverket, Naturvårdsverket, Länsstyrelsen och EU.

I ett par år nu har det funnits ett nätverk uppbyggt för Testeboån. Fisknaturvårds- kultur- och friluftsliv- och boendeintressen finns med i nätverket. Genom att samverka uppnår vi en högre effektivitet i arbetet. Nätverket innebär dessutom att det nu finns ett officiellt forum för praktiskt taget allt som har med ån att göra.

Det är viktigt att också slå ett slag för Testeboåns alla andra naturvärden och värden för friluftslivet. Det blir lätt att det handlar mest om fisk när det pratas och skrivs om ån. Det har i och för sig sin naturliga förklaring i och med att det är fisken det hittills satsats mest på.

Som fiskevatten är Testeboån ett ganska litet vatten, så något nämnvärt fisketryck kommer den aldrig att tåla. Såväl åns fiskbestånd som ans omgivning kommer att fordra stor hänsyn för att vi ska kunna glädjas åt ån även på sikt. Satsningen på lax och andra fiskarter i Testeboån ska vi se som en naturvårdssatsning i första hand. Det vill säga; i princip är det av samma skäl vi gör åtgärder för laxen som för beståndet av ek och andra arter längs ån.

De andra värdena i och vid Testeboån består exempelvis av: kungsfiskare, utter, aspfjäril, ek, fiskgjuse, flodpärlmussla, safsa, flodkräfta, mindre hackspett, storlom, hassel, kungstrollslända, strömstare, lo och lunglav.

Visst är det häftigt. Du kanske har något du vill lägga till på denna lista?

Vill du komma i kontakt med nätverket för Testeboån så kan du ringa undertecknad, 026-16 87 50.

På www.gavle.se/testeboan kan du läsa mer om arbetet med Testeboån och prenumerera på Åskådaren, som är ett nyhetsbrev om Testeboån

[Hillebygden, Nr. 1, 2009]